

սած է . որոնք Յոպկեու իրենց վանքին համար
ալ պարծելով մը Վիմօն խաղախորդին տունն է
կ'ըսե՞ն , որ սխոլ է . վասն զի Վիմօնին տունը
ուրիշ տեղ՝ մըն է , վրան հին մզկիթ մը կայ ու
տեղը աւելքակ է : Իսկ Վիմօնին համար Վա
րիանոս պատմագիրն ալ կը լիչ , ըստ աւան-
դութեան այլոց , բայց չհաստատեր բնաւ :

ուրիշշատքաղաքներ շինել տուաւ , ինչպէս բեր
գի՞ն համար ըստած էր . այլ աւելի ընդարձակել
ու մեցընել կր նշանակէ հօս , ինչպէս թարգ-
մանիցք քաղաքին համար զբած էր :

Եց թույլա առ զպտական առ սրբագրութեա զը
դանենք, որն որ անհման թարգմանութեանէ ա-
ռաջ եկած պիտի ըլլան, զար այստեղ սիրով կը
նշանակենք առ ՚ի բացաբայութիւն և պատմե-
ս Փիլիպատով Երանութեամբ գումակ՝ Նույն կող-

Դ Հ Ո Ւ Խ Բ
Երկրարդ գլխային մէջ Ումէլէն գէպ ՚ի Երուսաղէմ գալը կըսպատմէ . բայց պէտք չէ զարմանալ երրորդ ու հետեւորդ տաղէրը կարդալու ժամանակ , թէ արևակը իւր փայլունութիւնը տուած ատենը , գիշերուան մժութիւնը ի՞նչ զօրսւթիւն կունենայ . ինչպէս փայլող ատազերը կըհամարձակին արևակին լուսոյ դիմոցը գեռիրենց տկար լուսովը լուսուորել դաշտնը . բանաստեղծի մը աշխայժ ոգին միայն կրնայ երեակայել ու տեսնել . մենք դառնանք ուրիշդիտու զութիւններու :

Պաղպին աջ կողմը գէպ ՚ի հօրաւ քրիստոնէից գերեւ զմաննեցն է , և արևմտեան կողմը տաճկաց տապաններն են , բայց ոչ քրիստոնէից և ոչ տաճկաց գերեւ զմաննեցին մէջ կերպ կերպ ընտիր քարերով շինուած շիրիմներ կան . որովհետերկուսն ալ քաղքէն գուրս՝ առանց պարապի են . բաւական է որ տապաններուն միաւղղ ըստ ած

Վնութեան գեղեցկութիւնները մարդ չըրնար երբէք ուրանաւ, աշխարհիս բոլոր կլիմաներ ուն մէջ քիչ շատ իւր զուարձալի տեսքը կըներկայացընէ, այսու ամենայնիւ բարեխառն երկիրներու ու լիս լեռներուն և գաշտերուն գեղեցկութիւնն ու բնութեան զուարձալի տեսարանները նոր լրկիս մէջ գտնելը քիչ մը գտնար կ'երեայ՝ ըստեմ թէ անհասարին : Ա լրդիլոս ու կեսներ փուծ՝ տեղը պիտի աշխատէին սուրբ լրկիս մէջ անմահացընել իրենց քերթուածները, բնութեան կախարդիչ գեղեցկութեանց նկառակենաւմ, և անոնի շուրջ պատման եւսիսին ու են, բաւական է որ տապահեներուն վրայ դրան ած հասարակ քարերը ամբողջ ու անվիճակ մնան համեմաց տապահաքարերը թէպէտ արկղածէն հիւտուած քարերէ շինուած են, բայց տարի մը չեն, տե եր՝ բոլոր կրտսյքայս ին, ու միշտ աւերակ կրմնան գերեզմաննոցները լիգվացու ոչ գերեզմանատան մէջ, որ նոյնպէս կըսուաղէմ մասրաւակողմը Ախօն լերանը ստորան է, երկու երեք հատ մարմարինէ ընտիր ու գեղեցկագիր տապահաքարեր կան, բայց անիկա յատուել պարսպի մէջ առած են 1848 թուականին, որն որ գուցէ թարգմանից բնաւ չէ տեսած :

የኢትዮ-፩

Երաբլը չնամառի բյուզպիր վկարտալը կաշ-
տային ու լեռնային տեսարաններ, զօրոնք պատ-
մելը անգամ անհարթ ըլլայ մարդուս . որ կողմը
դարձնես ացու ըներդ ար ու մերկ լեռներ կըտես-
նես. վայրենի անպիտան բայսեր, այն ալ գարնան
մէջ միայն . Կաթոպրիան, որ հոկտեմբերի սկիզբ-
ները անցաւ այն կողմերէն, այսպէս կըխօսի նոյն
դաշտին ու լեռներուն համար՝ Դյուբոր հասանք
այս լեռներուն խիստ բարձր մէկ գլուխը, տե-
սանք մեր ետևի դին, հարաւային ու արև մտեան
կողմը Այրունի դաշտը մինչեւ ՚ի Հյուպէք, ու ծո-
վուն հորիզոնը մինչեւ ՚ի ՚Վազա. առ ջենիս՝ հիւ-
միային ու արևելքան դին՝ կըտեսնուէր Լիքէ-
միա մարդարէն ձոռափոր, և նոյն ու զոյս թեան

սրբաւարէին ձորակը, և այս ու զլու թեատր վկայ ժայռի մը գագամը կընշմարուեւր հեռու անց հին պարիսպ մը, որնոր Ասկաբայեցւոց աշխարհակը կ'անուանեն : Այնպէս կըկարծուի թէ Աղերը յօրինող հեղինակը նոյն գեղին մէջ աշխարհ եկաւ, որու անունը պահուեցաւ նոյն լեռներուն մէջ տեղը . ստոյդ է որ այս տեղերուն փերո-Ռի-Նը պատճառած ըլլայ մարդարէին երգերուն մէջ այն վիշտերը՝ Այս վերջին տռ զերէս կարդացողս յայտնի կըտեսնէ՝ թէ նկարագրական զուարծալի տեսք մը չունին թարգմանչին ըստած տեղուանքը, այն աստիճան մինչև անիւրէլ ըլլայ պատմելը : Այս միայն ստոյդ է, որ Աւետեաց երկրին տեղոք մանաւանդ լի ուները թէպէտ մերկ, այսու ամենայինիւ վեհութիւն մը ունին, և տեսնողներուն սրախն ու հոգւայն մէջ չեմ գիտեր ի՞նչ մէկ քաղցր ու խորին զգացմունք մը կընչէն . նոյնը կըվիայեն ոչ միայն քրիստոնեայք, այլև արաբացիք և այլազգիք : Այս անունը կ'անուանեն թէ Աղերը յօրինող հեղինակը նոյն գեղին մէջ չեմ գիտեր ի՞նչ մը պատճառած ըլլայ մարդարէին . . . հինգ թագաւորները Անտոնիուսիք, Հյուսն, Ժիլմուլ, Լաքիդ և Վալօն սոլաններ տոււաւ, Այս անունները կարդացավին օստար ու անծանօթ մարդիկներ պիտի երեսն, բաց ՚ի Յավլիխայէն որ Խորայէլսցոց թագաւոր էր, բայց անոր ժամանակը այս անունավ մարդիկի չկայիին, և ոչ ալւորիշ գարերու մէջ Բայց եթէ Յավլիխանէն տու կարդանք, որ Վալօնսին յաջորդ ելով առաջնորդ կարդեցաւ Խորայէլսցոց, և Յիսուսաց գործ տասննւրորդ գլուխը բանագք, մէկէն մէջ աչքին պիտի զարնէ Կղ սնիքէ գէկ թագաւորը Յորուսազմի, զոր Կատուած մատնեց ուրիշ չորս թագաւորաց հետ Յիսուսաց ձեռքը : և չորտը ւեցան : Խոկ միւս չօրս անունները Դյօն, Ժարիմուլ, Լաքիս և Վալօն, պանք պիտի ըլլային ըստ գաղղիւրէն հնչման՝ Վալօն, Ժիլմուլ, Լաքիս և Վալօն, ասոնք թագաւորաց անուններ չեն, այն նաև թագաւորաց բաղ բրներուն՝ սրինդ կը աի

Երեմիա մարգարէին՝ նոյնպէս և թօսպիրէնիժի
Դաշտ ըստածք պէտք է ձոր կամ հովիտ իմանամք
և ոչդաշտ, որ քրէտտատնի Երանց շլթանեւ-
րուն մէ ջտեղուանքը կ'իյնան, որը նեղ՝ որը քիչ
մը ընդարձակ, որոնց ծայրն է հեղեղատր, ուստիէ
Դաւիթ մարգարէն հինգ քարեւը ժողվեց Դո-
դիաթը սպաննելու համար: Հեղեղատր ըսի և ոչ
գետ, ինչպէս գաղղիերէնն ալ թօրան կըսէ.
վասնզի վաղուկ ջուր չունի մէջը, այլ յորդ անձ
ըներէն ժողվուած ջրերուն ճամբան է, իսկ
աւրիշ ժամանակ և ոչ կաթիւմի ջուր կըդառնուի:
Այսպէս է նաև Վատուածածնի գերեղմանը եւ
զած Ծովափառաց ձորը, որ Հեղեղատր կ'ըսնի
իւրաքանչ ու ուսնին ձառ մնի է:

ալ կը կոչուիք, ու ցամաք ծոր սըն է :
Նոյն էջին մէ ջ. թէրիէ-լ է ֆթա գիւղը կը յիշէ .
այս գիւղը ուրիշէ , որ լըու սաղէմէն ժամ մը
հազիւ թէ հեռու է : Իսկ թարգմանչն ըստածը
նոյն կամրջին ձախ կօղմը եղած փոքրիկ գիւղն է
որուն Դալոնի կ'ըսեն : Ըստ գիւղիս առջևը՝ կա-
մրջին մօտ ճամբուն վրայ հին աւերակ չենքի մը
պատերը կըտեմուին , որուն համար Վարիթի
կրօնաւորը չլաւմ օր կուսանաց վանքն է՝ կ'ըսէ
եղեր , ինչպէս մէ ջ կըբերէ Վամուսլիքան , առանց
հաստատելու սուրբ Նեղինէի ջննել տուած ու
ստոյդ կուսանոց ըլլալը , Իսկ Վրիէթ-լ է ֆթա
գիւղը Դալոնիի ու լըուսաղէմոյ մէ ջ տեղը կ'իյ
նի , ձախ կօղմը ձօրի մը մէջ ջնուած՝ լաւ ՚ի վէր
ըսած տեղին անցնելին ետքը : Լը ինչպէս ըսինք
Դալոնիէն կամ թարգմանչն սիսալմամբ գրած
Վէրիէ-լ է ֆթայէն ինչուան լըուսաղէմ ճիշտ
երկու ժամու ճամբայ է , որնոր ինքը չորս ժամ
կըդնէ :

ծերակոյսներուն իշխանութեան ժամանակ լոկ
զօրավարի պաշտօն և նէր, և նոյն ծերակոյսի
ժողով քին որոշմամբը բաւելիսան կողմք խրկուեւ-

ցաւ իւր ընդհանուր զօրավար և ոչ թագաւար
որ մեր Անհրաժատայ կրօյ ալ յարձակելով, և
չըրնալով յազմել, Երուսաղէմայ կողմերը գառ-
նալով կըսպաներ. և անոր մահուանէն ենքը
եհաս կաստի՛: ասացան ու ասած ու

Նկատ Ծրու սաղմէմ , պաշարեց տաճարը ու առաւ , բայց յարգութեան մէջ պահեց զայն : Եթէ մէ կը մտադրութեամէ կարգալու զէ այս թարգմանութիւնը , յատուկ անուններէն շատը փոփոխած պիտի գտնէ և շփոմութիւնը մեծ : Ըրիստաբուղսին որդւոյն անունը Ծիտիգ սնսո գրելու տեղ՝ Վնդիպատրոս կը գնէ , թիւ 62 , բեր . դէ էջին մէջ ։ Վնդիպատրոս Հերովդէս մեծին հօրք անունն է և ոչ Ըրիստաբուղսին որդւոյն , որ Ծիտիգ սնսո կը կոչուի : Հիւրկանոս կեսարու պաշտպանութեամբը իւր քահանայու պետութեան իշխանութեանը մէջ մնաց . Ծիտիգ սնսոս իւր հօրեալորդ Հիւր քահանոսին գէմ պատիշ բազմը ըրտ , ու Պարթէն այցմէ (որոց պատրապիտ էր Բագամիտն) օգնութիւն խնդրեց , որոնք եկան Հրէտանան , մտան Երուատովմ , ու Հիւր կանոսը կապելով Հայտառան բերին Տիգրան թագաւորին , առանց կործանելու Երուապէմր : Եւ Ծիտիգ սնսոը Հիւրկանոսին գէմ Հրէից

վրայ թագաւորեցաւ ցին :
Նշյ միջացին Հերովդէս փախտական ինկառ
շում , և Հռոմէացւոց օգնութեամբ Եկաւ
Երուագէմայ տիրեց . Վատիքմնոսր (որն ար
թարգմանիչը սիստմը Ամբողջ Վատիքոսս կ'ըսէ ,) բըս
նեց ու Խրկեց Վատանինասին , ար այն ժամանակ
ները Եպիպատոսի կողմերն էր , և ոչ թէ Հռ մ
խաւրեց , ինչպէս կ'ըսէ թարգմանիչը , և Վատիք
քի մօտ չարացար սպաննու հցաւ , և « չայրեցաւ :

Թարգմանիչը ուրիշ սիսալմըն ալ կ'ընէ անըզ-
գուշութեամբ . Հերովդէս մեծք Հիւրկանուի
եղայորը կը զնէ նոյն էջին մէ չչիւրկանոս Վա-
կարայեցի էր Յավհաննէս Վցելքանդր Վակարա-
յեցւոց երկրորդ թագաւորին տղայն . իսկ Հե-
րովդէս՝ Վատիքատրոսի որդին՝ Վոհագոնացի էր ,
և Հիւրկանոսի քոլ զինու որական պաշտօնի
մէ զ իս պանու էր :

մէջ կը գտնուէր :